بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/426
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދު، ދޫރެގަސް.އިސްޓޯބިލައިޖް / ޏ.ފުވައްމުލައް
- **އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވި ފަރާތް:** ޑރ.ހަސަން ސަޢީދު، ދިއްގާގަސްދޮށުގެ / ސ.ފޭދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާގުޅުން ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރްޒީނާ
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 08 ރަމަޟާން 1444 / 30 މާރިޗު 2023

ނޯޓް: 30 މާރިޗު 2023 ވަނަ ދުވަހު މި ރިޕޯޓު ދޫކުރެވުނުއިރު ފުރަތަމަ ސަފްޙާގައި ނިމުނު ތާރީޚުގެ ގޮތުގައި "30 އޭޕްރީލް 2023" ލިޔެވިފައިވަނީ ޗާޕުގެ ކުށަކުން ކަމަށްވާތީ ނިމުނު ތާރީޚު "30 މާރިޗު 2023" މިގޮތަށް 01 އޭޕްރީލް 2023 ގައި އިސްލާޙުކުރެވިފައިވެ

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

04 މުޙައްރަމް 1441
03 ސެޕްޓެމްބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 04/Cv-C-HD/2019
- **ނިންމި ތަން:** ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަން
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާގުޅޭ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 15 ޖަނަވަރީ 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 02 ޖުލައި 2019

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޑރ.މުޙައްމަދު ޝަރީފް އަޙްމަދު/ ދޫޑިގަން،
އީސްޓްލައިޓް، ޏ. ފުވައްމުލައް

ޤާނޫނީ ވަކީލް: އަލްއުސްތާޛް އަބްދުﷲ ބަނީ/ ސަލްޖަން ޗެމްބަރސް
އަލްއުސްތާޛް އަބްދުﷲ ސިރާޖް/ ސަލްޖަން ޗެމްބަރސް

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވި ފަރާތް

ޑރ.ހަސަން ސަޢީދު/ ދިއްގާގަސްދޮރުގެ، ސ. ފޭދޫ

ޤާނޫނީ ވަކީލް: އަލްއުސްތާޛާ ޢާއިޝަތު އިބްތިހާލް
އަބްދުލްޣަފޫރު/ ޗެމްބަރސް އިން

މަދަނީ- އެއްބަސްވުމާގުޅޭ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ-އިސްތިއުނާފީ އޮނިގަނޑު

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޏ. ފުވައްމުލައް/ ދޫޑިގަސް.އިސްޓޯރގެ، ޑރ.މުޙައްމަދު ޢަމީލް އަޙްމަދު[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަކީ، ސ.ފޭދޫ/ ދިއްގާގަސްދޮށުގެ، ޑރ.ހަސަން ސައީދު[2]އެވެ.

ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަންރީމާގެ، ސައީދާ އަލީ އާއި ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއި ދެމެދު 14 ޑިސެމްބަރު 2009 ގައި ހުޅުމާލޭ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގޯތި ގަން ވިއްކުމަށްޓަކައި، "ހުޅުމާލޭފްލެޓް ގޯތި ވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުން"[3] ހެދިފައެވެ.

3. ހުޅުމާލޭ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގޯތި ގަންވިއްކުމަށްޓަކައި ސައީދާ އަލީ އާއި، ޑރ.މުޙައްމަދު ޢަމީލް އަޙްމަދު އަދި ޑރ.ހަސަން ސައީދު އާ މި ދެ ފަރާތް ދެމެދު 23 މެއި 2012 ގައި "ހުޅުމާލޭފްލެޓް ނަންބަރު 10711 އާއި ގުޅޭ އެއްބަސްވުން" ހެދިފައެވެ. އެ އެއްބަސްވުމުގެ މަޤްޞަދު ކަމަކީ އެ އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަންރީމާގެ ސައީދާ އަލީގެ ނަމުގައި ކަނޑައިފައިވާ ހުޅުމާލޭ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގޯއްކަން ސައީދާ އަލީގެ ފަރާތުން ޑރ.މުޙައްމަދު ޢަމީލް އަޙްމަދު ފުރުޞަތު ފައިސާގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި ޑރ.ހަސަން ސައީދުގެ ފަރާތުން ޑރ.މުޙައްމަދު ޢަމީލް އަޙްމަދަށް ދިނުމުން އިންތިޒާމް ހަމަޖެއްސުމާއި، ހުޅުމާލޭ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގޯއްކަމީ ޑރ.މުޙައްމަދު ޢަމީލް އަޙްމަދުގައި

---

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A053303

[2] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A054014

[3] ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުގެ ނަންބަރު HDC/LDS/09/615 އެއްބަސްވުން

ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދާއި ދެމީހުންގެ ހަމަހަމަ [illegible] [illegible] [illegible]، ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 [illegible] ގުޅިގެން އިތުރަށް ދައްކަންޖެހޭ ކޮންމެ ފައިސާއެއް ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލު އަޙްމަދާއި ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދާއި ދެމީހުން ހަމަހަމައަށް ދައްކަމުން ގެންދިއުން ކަމަށެވެ.

4. ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގެ ރަޖިސްޓްރީ އާއި މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން، 14 ޖަނަވަރީ 2014 ވަނަ ދުވަހު، ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލު އަޙްމަދު އާއި ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދު އަދި ސަޢީދާ [illegible] [illegible] "ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގެ ރަޖިސްޓްރީ އާއި މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭ އެއްބަސްވުން" ކުރެވިފައެވެ. މި އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"5. (ހ) 4 ވަނަ މާއްދާގައި ހަވާލާދެވުނު 2 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 [illegible] ދައްކަންޖެހޭ ކޮންމެ ފައިސާއެއް ސ.މަރަދޫފޭދޫ [illegible] ސަޢީދާ [illegible] ، އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A016785 ގެ ފަރާތުން ދައްކަމުން ފަހު އޭގެ މިލްކުވެރިކަން ހަމަހަމަ އުސޫލުން ލިބިގަތުމަށް ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދާ، ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދާ އަދި ސަޢީދާ [illegible] ވަނީ އެއްބަސްވެފައެވެ.

(ށ) ހަވާލާދެވުނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދާއި، ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ނަމަށް [illegible] ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ބަދަލުކޮށް ދިނުމަށް އެދި 13 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ސަޢީދާ [illegible] ފަރާތުން ވަނީ [illegible] ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައެވެ. (ސިޓީގެ ކޮޕީ ޖަދުވަލު 3 ގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައި)

(ނ) ސަޢީދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 10711 ގެ ރަޖިސްޓްރީ ބަދަލުކޮށް ދިނުމަށް އެދި ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދާ، ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ 13 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު [illegible] ވަނީ ދެ ސިޓީ ފޮނުވާފައެވެ. (2 ސިޓީގެ ކޮޕީ ޖަދުވަލު 4 އަދި 5 ގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައި).

(ރ) ހަވާލާދެވުނު 3 ސިޓީގެ ޖަވާބުގެ ގޮތުގައި އެޗްޑީސީ އިން [illegible] [illegible] [illegible] 10711 ގެ ރަޖިސްޓްރީ ބަދަލުކުރެވޭނީ [illegible] ފަރާތެއްގެ ނަމަށް ކަމާއި އަދި [illegible] ބަދަލުކުރާ ފަރާތަކީ އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރިހަމަވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ރަށަކުން 600 އަކަފޫޓު [illegible] ބިމެއް ލިބިފައިނުވާ ދިވެހިރައްޔިތަކަށް [illegible] ކަމުގައެވެ. (އެޗްޑީސީގެ 3 ސިޓީގެ ކޮޕީ ޖަދުވަލު 6، 7 އަދި 8 ގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައި).

(ހ) ޖ.ނ. މުޙައްމަދު ޢަފީފު އަހުމަދު ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީވެފައިވާ ގޯއްޗެއް އޮތުމާއި އަދި ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދުގެ ނަމުގައި އޮތަސް ގޯއްޗެއް ނުލިބުމުން މި އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިން އެދުނީ ހުޅުމާލެ ފޭޒް ނަންބަރު 10711 ގެ ރަޖިސްޓްރީ ފުރަތަމަ ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދުގެ ނަމަށް ބަދަލުވުމާއެކު ހަމަ ވަގުތުން އެ ގޯތީގެ ހަމަހަމަ މިލްކުވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި ޖ.ނ.މުޙައްމަދު ޢަފީފު އަހުމަދު ހަމަޖެއްސާ ދީ ފަރާތުގެ ނަމަށް ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ބަދަލުކުރުމެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

5. ހުޅުމާލެ ފޭޒް ނަންބަރު 10711 ގޯތި ކަނޑައެޅުމަށް ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއި ސަޢީދާ ޙަލީމާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އޭނާއަށް ލިބިފައިވާ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާއި އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތު، ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދަށް ބަދަލުކުރަން އެދި ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނަށް ހުށަހެޅުމުން، ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދާއި ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުގެ ފަރާތުން އެކަން ގަބޫލުކޮށް، "އެއްބަސްވުން ބަދަލުކުރުން" ގައި ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ.

6. ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަސްރީމާގެ، ސަޢީދާ ޙަލީމާއި ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއި ދެމެދު ވެވުނު ގޯތި ކަނޑައެޅުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ[4] ދަށުން، ހުޅުމާލެ ފޭޒް ނަންބަރު 10711 ގޯތީގެ މައްޗަށް ލިބިގެންވާ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާއި ޒިންމާތަކާއި ސ.ހުޅުދޫ/ ދިއްގާގަސްދޮށުގެ ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާތީ، ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ފޭޒް ނަންބަރު 10711 ގޯއްޗަށް ދައްކަންޖެހޭ އެންމެހާ ފައިސާއެއް ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑަށް ދައްކާ ހަވާލުކޮށްފައިވާތީ، ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑާއި ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދާއި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވުނު ވިޔަފާރީގެ އަގުގައި ސައްޚަ ވިޔަފާރީގެ އަގުދެއްކުމުގައި ކަނޑައަޅައި ދިނުމާއި ހުޅުމާލޭގެ ނަންބަރު 10711 ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަން ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދުގެ ނަމުގައި ސާބިތުކުރުމަށް އެދި ޖ.ނ.ބަރަސްވަސް ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 79/HMC/2015 ދަޢުވާގައި އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވެއެވެ.

---

[4] ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުގެ ނަންބަރު HDC/LDS/09/615 އެއްބަސްވުން

ހުޅުމާލެ ލޮޓް ނަންބަރު 10711 ގޯތީގެ އަދުގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިގެ ފަރާތުން ދައްކާ ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުވާތީ ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިއާއި ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ކުރެވުނު ވިޔަފާރިއަކީ ސަޕްލައި ވިޔަފާރި އަދުލުވެރިކަމުން ކަނޑައަޅައި، ހުޅުމާލެ ލޮޓް ނަންބަރު 10711 ގޯތި މިލްކުވެގެންވާ ފަރާތަކީ ސ.ފޭދޫ/ ދިއްގާގަސްދޮށުގެ، ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިގެ ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 79/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.

7. 23 މެއި 2012 އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ހެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިން ޒިންމާވެފައިވާކަމަށް ބުނެ ޖ.މ.މުޙައްމަދު ޢަލީ އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަނަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގައި އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވެއެވެ. މިއީ ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން ޖ.މ.މުޙައްމަދު ޢަލީ އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާ އާއި އެ ކޯޓުގެ ނިންމުން

8. ޖ.މ.މުޙައްމަދު ޢަލީ އަޙްމަދާއި ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިއާދެމެދު 23 މެއި 2012 އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ހެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޖ.މ.މުޙައްމަދު ޢަލީ އަޙްމަދު ޝަރުޠުކޮށްފައިވާ ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިން އުފައްދައިދިނުމަށް ކުރިން ނިމި ބައެއްޗެހިކަމަށްވާތީ އެ ބައެއް އުފައްދާފައިވާ ޝަރުޠާ ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިން ޒިންމާވުމުގައިވާކަމާއި އެއްބަސްވުމާ ޒިންމާވުމުގައިވާކަމަށް ޖ.މ.ޙަސަން ސަޕްލައިން އިލްތިޒާމުވުމުގައިވާކަމާއި، ޝަރުޢީ އުޞޫލު ކަމުގައިވާ "المسلمون على شروطهم" އާ ޒިންމާވުމުގައިވާތީ، އިސްވެ ބުނެވުނު އެއްބަސްވުންތަކީ ޞައްޙަ އެއްބަސްވުންތަކެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، އެ އެއްބަސްވުންތަކާ ޚިލާފަށް ހިނގާފައިވާ އަންނަނިވި މުޢާމަލާތްތަކަކީ ބާޠިލު މުޢާމަލާތްތަކެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، މި ގޯތީގެ އަސްލާ މުޢާމަލާތްތައް މިހާރު ބާޠިލުކޮށްދިނުމާއި، ކުރިން އުފައްދައިދީފައިވާ ބައެއްޗެހި ދުރުކޮށް ނިމިގެންދާސް އޭގެ އަގު ދައްކައިދިނުމަށްވެސް،

"ބަރާއަތުއްދިންމާ" ގެ އަސްލަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިހާރު އެ ގޮއްކަލީ ޑޮކްޓަރ މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަހްމަދުގެ މިލްކުއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވައި، އެކަން ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑަށް އަންގައިދިނުމަށް އެދި ދޫކުރިގަން. އީސްޓްކަރިބް/ ޏ. ފުވައްމުލައް، ޑޮކްޓަރ މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަހްމަދުގެ ފަރާތުން ދިއްގާގަސްދޮރުގެ/ ސ. ފޭދޫ، ޑރ. ޙަސަން ސަޢީދުގެ ވަކީލުކަމުން ދަޢުވާކުރައްވައިފައެވެ.[5]

9. ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް އަސާސްކޮށްފައިވަނީ ނުވަތަ އެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން ނަފާވާތަ ގޮތުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއެއްކަމަށްވާތީ، ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަހްމަދުގެ ފަރާތުން އެދުނު ފަދައިން ޑރ. ޙަސަން ސަޢީދުއާއިން ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއިން މިލްކުކުރެވިފައިވާ އެ ފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ހުޅުމާލޭ ނަންބަރު 10711 (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު GA 698 H) އޮފީހާ ގުޅޭ މިލްކުވެރިކަން ޑރ. ޙަސަން ސަޢީދުގެ ނުރުހުމުގައި ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަހްމަދަށް ބަދަލުކުރެވުން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމައެއްނެތި ނިޔާކަމުން ކަނޑައަޅައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަނުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ބުނުއްވާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުން ނުކުތާތައް

10. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

10.1 އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާގައި ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމާ އިސްތިއުނާފު ކަރުދާހު ފަރާތަކުން، އެކަން ސާބިތުކޮށްދެވިފައިނުވާކަމުގައި،

---

[5] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާ

އެގެންނަމަވެސް، މައްސަލަ ނިމުނުއިރު އެ ނުކުތާއާމެދު ގޮތެއް ނިންމާފައިނުވާ ކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛

10.2 އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ޢައްދުވާ ފަރާތާދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ ބައިވެރިޔާ ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 4/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއަށް ތަދައްޚުލުވެފައިވާއިރު، އެ މައްސަލައަށް ތަދައްޚުލުވުމުގެއްނެތި އަދި ތަދައްޚުލުވުމުގެ ސަބަބު ބަޔާންކޮށްދީފައިނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛

10.3 ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ދަޢުވާއަށް ނުވަތަ އެ ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ވަކިކަމަކާ ބެހޭގޮތުން ވަކި އެއްޗެއް ބުނަން ބޭނުން ނުވާކަމަށް ބުނެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެކަމަކާ ގުޅިގެން ސާފުބަޔާން އިންކާރުކޮށްފައި ނުވާނަމަ ބެލެވޭނީ ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ނުވަތަ އެ ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ވަކިކަމަކާބެހޭގޮތުން އެ ދަޢުވާކުރި ފަރާތުން ބުނިއެއްޗެއް އެ ބުނިގޮތަށް ޤަބޫލުކުރި ކަމުގައިކަން ބަޔާންކުރައްވައި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އެއްފަރާތުން ކުރިމަތިކުރާ ދަޢްވާއާގުޅޭ ގޮތުން އަނެއް ފަރާތުން ސުކޫތުކުރުމުގެ މައްޗަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/182 ޤަޟިއްޔާގައި ޤާއިމުކުރައްވާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ އާއި

10.4 ޤާނޫނީ ޤާއިދާއެއްކަމަށްވާ qui tacet consentire videtur (silence gives consent) އާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

11. އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ޤަޟިއްޔާއަކީ، 23 މެއި 2012 އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޝަރީފާއި ޖ.ރ.ހަސަން ސަޢީދާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޖ.ރ. ހަސަން ސަޢީދު ޙަވާލުވެގެން ހުރިހާ

މައްސަލައެއްކަމަށާއި، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ދަޢުވާއާއިން ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ނަމަށް ބަދަލުކޮށްދެއްވުމަށް 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަމަށާއި، އަދި 07 އޭޕްރިލް 2014 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައިވެސް ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 އަކީ ދެފަރާތުގެ ހަމަހަމަ މިލްކުވެރިކަން އޮންނަ ގޮތަށް ދެފަރާތް އެއްބަސްވެ ގަންފައިވާ ބިމެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މި އެއްބަސްވުންތަކަށް ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދު އިޢުތިރާފްކޮށްފައިނުވާއިރު، މިހެން އެއްވެސް ނުކުތާއަކާމެދު ސިވިލް ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމާފައިނުވާކަމަށް ށ ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12. ފިޤުހީ ޤާޢިދާއެއްކަމުގައިވާ المسلمون على شروطهم "މުސްލިމުން ތިބެންޖެހޭނީ އެމީހުން ކުރި ޝަރުޠުތަކުގެ މަތީގައެވެ." މިހެން ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދުއަށް ޙައްޤު ދީފައިވަނީ، ހަމަހަމަ މިލްކުވެރިކަމެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެއްސުމުގެ ކަންތައް ކުރުމަށް ކަމަށްވީއިރު، އެކަން ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބި، އެކަން އެގޮތަށް ކަން ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން އެ ޝަރުޠާ ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދު ޚިލާފު ވެފައިވާކަން އެނގެން އޮތައިރުވެސް ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ދަޢުވާއާއިން އެ ތަން މިލްކު ކޮށްދީފައި އޮތް އޮތުމަކީ އެކަނި ބަޔާންވެފައިވާކަމަށާއި، 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޝަނުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ށ ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

13. ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ގޯތިއެއްގައި ށ ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދު ވިޔާފާރިކުރަމުންދާއިރު އަދި އެތަން ކުއްޔަށްދީފައިވާއިރު، މިހެން އެއްވެސް ކަމަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިފައިނުވާކަމަށާއި، މިކަންތައްތައް ކޮށްފައިވަނީ، އެއްބަސްވުންތަކުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ބިމަކީ ހަމަހަމަ މިލްކުވެރިކަމެއްގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެއްބަސްވެ އެގޮތުގެ މަތިން ށ ރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ނަންމައްޗަށް ރަޖިސްޓްރީކޮށް ތަނެއްކަމަށްވާތީކަމަށާއި، ކުރިން ހުށަހެޅުން

މައްސަލަތަކުގައި ޑރ.ހަސަން ސައީދު އެކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

14.ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި އެހެން ފަރާތެއްގެ އެއްޗެއްކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާފަދަ [illegible]، އެކި ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ ބިމުގައި، ނުވަތަ މީހަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ، ބަންޑާރަ ބިމެއްގައި ހުންނަ އިމާރާތާއި، [illegible] ބިމާ ގުޅިފައިވާ ތަކެއްޗަކީ އެ ބިމުގެ ވެރިފަރާތުގެ ނުވަތަ އެއީ ބަންޑާރަ ބިމެއްނަމަ، އެ ބިމެއް ދޫކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ތަކެތިކަމާއި، އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ މި މައްސަލައިގައި ބިމަކީވެސް އަދި އިމާރާތަކީވެސް ބިމުގެ ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ފަރާތް ނޫން އެހެން ފަރާތެއްގެ ހިއްސާ އޮތް އެއްޗެއްކަން އެއްބަސްވުންތަކުން ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮތް އިރު، އެ ބިމަކީ ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ އިމާރާތަކީ ހަމައެކަނި ބިމުގެ ރަޖިސްޓްރީ އޮތް ފަރާތުގެ މިލްކެއްކަމަށް ނިސްބަތްވާނެކަމަށާއި، އަދި އެ ތަނަކީ އެންމެ ފުރަތަމަ ޑރ.ހަސަން ސައީދުގެ ނަމުގައި އޮތް ތަނެއް ނޫންކަމާއި، އެ ތަނުގެ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުވެގެން ދިޔައީ އެއްބަސްވުންތަކެއްގެ ތެރެއިންކަން [illegible] ޑީޑެއްގައި ފެންނަން އޮވެ އެއްބަސްވުމެއް [illegible] އެއްބަސްވުންތަކެއްކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވަނީ ޑރ.ހަސަން ސައީދުގެ ފަރާތުން ކަމަށް ޑރ.މުހައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

15. ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާގައި ހަވާލާދީފައިވާ 23 މެއި 2012 އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުންތަކުގައި ހިމެނޭ އެއް ބައިވެރިޔާ އަދި ޑރ. ހަސަން ސައީދުގެ ނަމަށް ރަޖިސްޓްރީވުމުގެ ކުރިން އެ ތަން ރަޖިސްޓްރީކޮށްދީފައިވާ ފަރާތް ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލެ ޑިވިޝަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއަށް ތަދައްޚުލުވާން އެދުމުން އެ ފުރުސަތު ދީފައިނުވާކަމާއި، އެ ފަރާތް ތަދައްޚުލުކުރިނަމަ

ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ސާބިތުވާނެކަމަށާއި، އެ ފަރާތަކީ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް ފަރާތެއްކަން އެނގޭކަމަށާއި، ތަޙްޤީޤު ނުކުތި ސަބަބު އެނގެން ނެތްކަމަށް ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.މިގޮތަށް އެ ނުކުތާ ފާހަގަކުރި ސަބަބަކީ އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅި އިރު ކޯޓުން ދޫކުރި ހުކުމާ ރިޕޯޓުގައި އެ ނުކުތާ ފާހަގަކޮށްފައި ނެތުމުން ކަމަށާއި ނަމަވެސް ފަހުން ދޫކުރި ރިޕޯޓުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައި އޮތްކަމަށް ބުނެ އެކަން ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާއާ މެދު

17. ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލެ ޑިވިޒަން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 23 މެއި 2012 އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގެ އެއްބަސްވުމުން، ހުޅުމާލެ ޕްލޮޓް ނަންބަރު 10711 އަކީ، ދެފަރާތުން ހަމަހަމަ މިލްކުވެރިކަން އޮތް ބިމެއްކަން އެނގޭކަމަށާއި، އަދި އެ ބިން މިލްކު ކުރުމަށް ދެފަރާތުންވެސް ފައިސާ ޚަރަދުކޮށްފައިވާކަން އެނގޭނެކަމަށާއި، 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އެ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ދެފަރާތުން އިޤްރާރުވެފައި އޮންނަ އޮތުމަށް ބަލާއިރު، ޑރ.ހަސަން ސައީދުގެ ނަމަށް ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި ކުރުވުން އެންމެހާ ކަމެއް ކޯޓުގައިވަނީ (ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާވެސް ހިމެނޭގޮތަށް) ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން ދެފަރާތުންވެސް ވަކި ކަންތައްތަކެއް އެއްބަސްވެ ވަކި ނަތީޖާއަކަށް ނުކުމުގެ މަގު ބަންދުކޮށްފައިވާކަމަށް، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ދަށުން ޑރ.ހަސަން ސައީދަށް ބިން މިލްކުވެގެން ދިޔުމަކީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމަކަށް ހަމަޖެހިގެން ސަބަބު ނޫންކަމަށާއި، އެ ޤަޟިއްޔާ ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން ގެންދަންޖެހުނީ އެ އެއްބަސްވުން ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި

ކުރުން ލާޒިމްކަމަކަށްވާތީ ކަމަށާއި، އެ ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައި އޮތުމަކީ، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައިސް، ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ޙައްޤު ކެނޑިގެންދާނެ ކަމެއް ނޫންކަމަށް ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

18. މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާގޮތާއި ގުޅޭ ވަޘީޤާތަކީ، އެންމެ ފުރަތަމަ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ދުވަހުވެސް ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ވަޘީޤާތަކެއް ކަމަށާއި، ޑރ. ޙަސަން ސަޢީދު އެއްވެސް އިޢުތިރާޟު މިކަމަށް އިންކާރުކޮށްފައިނުވާކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގައިވާ އެހެނިހެން ފާހަގަކުރެވޭ ފޮށް އެކަށީގެން ނަޒަރުކޮށްފައިވާ ނުމެރުން އެ ވާހަކައެއް އެ ފަރާތުން ފުށުއަރާ ވާހަކައެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/182 ޤަޟިއްޔާގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ އުޞޫލުން އެނގޭކަމަށް ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

19. ޤާނޫނީ ޤާއިދާއެއްކަމަށްވާ qui tacet consentire videtur (silence gives consent) ޤާއިދާއަކީ، ވަކިކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން މީހަކު ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ޙާލަތެއްގައި އެ ކަމަކާމެދު އެއްޗެއް ނުބުނެ ހުރުމަކީ އެ ކަމަކަށް އެ މީހަކު އެއްބަސްވުން ކަމަށް ބެލެވޭނެކަމަށާއި، މި މައްސަލާގައި، ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރެވުނުއިރު ހުށަހެޅި ފޯމު ނަންބަރު 10711 ބިލާ ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަޙްމަދުގެ ބިލް ކަމަށާއި، އެ ބިލުގެ މިންވަރުކަނޑައަޅާ ދެފަރާތުގެ މައްޗަށް ބަދަލުކުރުމުން ބަދަލުކުރުމަށް ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާ ކަނޑައެޅިގެން ވަކިވަކި ވަކިން ތަފްޞީލުކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދު އިންކާރުކޮށްފައިނުވާކަމަށާއި، ދެފަރާތުގެ ހަމަހަމަ މިންވަރުދެނެގަތުމަށް އޮތް ބިލްކަމަށްވެސް އިންކާރުކޮށްފައިނުވާކަމަށާއި، އަދި ދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރާ ދެއެއްބަސްވުން ވެފައިވާކަމުގެ މައްޗަށް ވެސް އަދި އެއްބަސްވުންތަކުގައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ވެސް އެއްވެސް އިންކާރެއް

ކޮށްފައިނުވާކަމަށާއި، ޑރ.ބަސަވަން ސަޢީދުގެ މަޝްވަރާއާ ދެކޮޅަށް ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައްވެސް ނަފީކޮށް އެކަންކަން ހޯދީ އެހެން ނުންކަން ބަރާބަރަށް ނުވަތަ އެކަމާ ދެކޮޅަށް އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދައްކަވާފައިވާ ފާހަގައެއް ދައްކާފައިވާކަމާ ސާބިތުވާކަމަށް ބުނެ، ހުކުމުގެ ފާހަގަކުރުމަށް ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނުދައްކާތީ، ހުއްޓުމާބެހޭ ނަންބަރު 10711 އާއި ދޭ މިބިމުގެ ޑރ.ބަސަވަން ސަޢީދުގެ ނުކުތާތަކުގައި ޖ.ރ.ބަސަވަން ބިނާކުރެވިފައިވާ އަދި ދަޢުވާ ގޮތުގެ ވާހަކަތައް ވަކިވަކިން ނަމަވެސް ހުށަހެޅިފައިނުވާތީ ހަވާލާދީ ދަޢުވާ ޑރ.ބަސަވަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ބަލައިގަންނަންވީއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

20.ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބިނާކޮށް، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން، އެއްބަސްވުންތަކާ ޚިލާފުވެފައިވާތީ، 23 މޭ 2012 ގައި ފާސްވެފައިވާ "ހުއްޓާލުމާބެހޭ ނަންބަރު 10711 ހާއި ދޭ އެއްބަސްވުން" ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ބިމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބިމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އަދި 14 ޖަނަވަރީ 2014 ގައި ފާސްވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި ހުއްޓާލުމާ ބެހޭ ނަންބަރު 10711 ގޮތުގެ ހަމަޖެހިފައިވާ ޑރ.ބަސަވަން ސަޢީދުގެ ނަމަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާ އޮތް ގޮތުގެ ބަޔާންކުރާ ގޮތެއްގެ ބަދަލުގައި ކަނޑައަޅައި، ދުވަސް ހަމަވާތީ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ އިސްތިއުނާފު ފަރާތުން އޮތުމަށް ހުއްޓާލަންވާނެ ވިސްނުމުގައި ބަލައި ވަކިވަކިން ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުރައްދުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި މައިގަނޑު ކަންކަން

އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

21. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާއާއި މުޅިން ޚިލާފަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމަށާއި، ދައުވާފޯމުގައި އެދޭގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އޮންނަ ގޮތާއި ޚިލާފަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއްކަމަށާއި، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާގައި އެދިފައިވަނީ، ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގެ މިލްކުވެރި ފަރާތަކީ، ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަބްދުއްރަޙްމާނުކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށްކަމަށް، ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ދައުވާ ފޯމުގެ 12 ވަނަ ނުކުތާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް އެނގިގެން އޮންނަގޮތަށް ޖ.ރ.ޙަސަން ސަޢީދު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

22. ދަށުކޯޓުން ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ބައްޔިނާތުގައި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ބައްޔިނާތުގައި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި، ޖ.ރ.ޙަސަން ސަޢީދު ހިފާފައިވާތީ، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުވެފައިވާކަމަށާއި، މިންވަރުން އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ބައްޔިނާތުގައިވާ އިންކާރު ކަމަކީ، ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10711 ގޭގެ މިލްކުވެރި ފަރާތަކީ ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަބްދުއްރަޙްމާނުކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށްފައިވާ ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގައިވެސް ހިފައި އުފެދިގެން ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގެ ގޮތުގައި ދައުވާގައި ހުރިހާގައި، އެ ދައުވާ ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި ބޭނުންކުރެވިގެން އަދިއެކު ފަރާތްތަކުގެ މިލްކިއްޔާތުގައިވާ މުދަލުގެ ނިޒާމުގައިވެސް އެ މުދަލަކީ ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މިލްކިއްޔާތުގައިވާ މުދަލެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައިވާކަމަށް ޖ.ރ.ޙަސަން ސަޢީދު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

23. ހަމަގޮތުގައިވެސް މިއީ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެގެން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްނަމަ، މުޅި ދައުވާ ބިނާވެފައިވަނީ ދައުވާގައި އެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމުގައި، ގާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން ޖ.ރ.ހަސަން ސައީދުގެ ފަރާތުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވަނީ ކަބިނެއްޓާއި އެފަރާތުން އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ފަރާތަށް ލިބިދެވޭން ބަދަލަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެ ކަމަށާއި، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ބަހުސްކުރެވި އެ މައްސަލައަށް ބެލުމަށްފަހު ތަޢައްޔަނުކުރުމުގައި ވާންވާނީ އެ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ވެފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚިލާފުވުމާ މައްޗަށްކަމަށާއި، އެ ޚިލާފުވުމާއި ގުޅިގެން ޤާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން ނަގައިދެވޭން ބަދަލުތަކުގެ މައްޗަކުން އެހެނިހެން ކަނޑައެޅިގެން އެނގެން އޮތިހިނދު އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވިކަމަށް ބަޔާންކުރަމުން އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމަކާއި ޚިލާފުވެގެން ޤާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން ނަގައިދެވޭނެފަދަ ބަދަލުދިނުމަކަށް އެދިފައިވަނީ އޮޑިޓަރުން ޖ.ރ.މުހައްމަދު ޢަލީ އަހްމަދުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުރިހާ ބާވަތުގެ ދަޢުވާއެއް ފަރާތުން ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްގެން މުދަލުގެ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކޮށްދިނުމުން އެދި ހުރަސްއެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކާއިއެއްކޮށްދީގެން މިފަދަ ދަޢުވާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) އާ ޚިލާފު ދަޢުވާއުފުލަން ޖ.ރ.ހަސަން ސައީދުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވެއެވެ.

24. ސިވިލް ކޯޓަށް ޖ.ރ.މުހައްމަދު ޢަލީ އަހްމަދު ހުށަހެޅި ދަޢުވާއިން، ހުކުމުގެ ޑިސްޕިއުޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ހުކުމާ ގުޅޭ ނަންބަރު 10711 ގޯއްޗަކީ ޖ. ރ. ހަސަން ސައީދުގެ މިލްކުކަމަށް ކަނޑައެޅި ކޮށްފައިވާ ނިޔާ ހުކުމާ މައްޗަށްވާގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއެއްކަމަށާއި، ނިޔާ ނިންމުމަކީ، ކޮބައިކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ދިވެހި ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން) ވ. ދީބާގާ އިންވެސްޓްމަންޓް ލިމިޓެޑް[6] މައްސަލާގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދުގެ ރައުޔުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާގޮތުގައި، މުޙައްމަދު

---

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު “2021”SC 42 ޤަޟިއްޔާ

އަނީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤު މައްސަލާގައި، ޤާނޫނީ ގޮތުން ޙުކުމެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް ނިހާއީ ވެފައިވާ ކަމުގައި ބެލެވޭނީ އެ ޙުކުމެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ އެންމެފަހި މަރުޙަލާއެއް ނިމިފައިވުމުން ނުވަތަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުރި އެންމެފަހި ފުރުޞަތު ގެއްލިފައިވުން ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަޔާންކުރައްވާފައިވާކަމާއި، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް އެއްވެސް ފަރާތަކުން އިސްތިއުނާފުކޮށްނުވާކަމާއި، އެއީ ނިހާއީ ނިންމާފައިވާ މައްސަލައެއްކަމުގައިވާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވާ ދައުވާގައި އެދިފައިވާފަދައިން ހުޅުމާލެ ލޮޓް ނަންބަރު 10711 ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަމާއި ގުޅިގެން ދަރުމަދުބަރާގެ އެދުން ކޯޓެއްގައި އުފުލާ ދައުވާއެއް ގުދުވެރިކޮން ބެލިޔަސް ކަމަށް ޤ.ރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ނުކުތާކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

25. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އިބްރާހީމް ޝިހާބު ވ. ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު[7] މައްސަލައިން، މުދަލެއް ރަޖިސްޓްރީކުރުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ލާޒިމުކުރާކަމެއްނަމަ، ވަކި މީހެއްގެ ނަމުގައި އެ މުދަލެއް ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމަކުން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ދޫކުރާ ލިޔުމަކީ، އެ މުދަލުގެ މިލްކުވެރިކަން ސާބިތުކުރުމުގައި ބޭނުންކުރެވޭ އެންމެ ބާރުގަދަ ހެކި ކަމުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން ރަޖިސްޓްރީ އިން މިލްކުވެރިކަން ސާބިތުކުރުމުގެ އުސޫލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ފާތިމަތު ވ. އާމިނަތު ޙުސައިން[8] މައްސަލައާއި މުޙައްމަދު އަނީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤު[9] މައްސަލާގައި ދަމަހައްޓާފައިވާކަން ޤ.ރ. ޙަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

26. ސިވިލް ކޯޓުގައި ދައުވާ އުފުލީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޤ.ރ.ޙަސަން ސަޢީދު ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ނަމަވެސް އެ ނުކުތާއާމެދު ދަށުކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމާފައިނުވާކަން

---

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/17 ޤަޟިއްޔާ

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާ

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-F/02 [2022] SC 40 ޤަޟިއްޔާ

ބަޔާންކޮށްފައިވާހިނދު އެ ނުކުތާއާމެދު ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިއްޖެނަމަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކުރާގޮތުގައި މި ދަޢުވާ ގެނުވުމަށް ޙާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ނަތީޖާ ޙާސިލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ނޫނީގެ މިހާ ހިސާބުން ސުވާލު އުފެދޭނީ ކަމަށާއި، ދަށުކޯޓުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ދިޔައިރު ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން ބަދަލުކުރުމަށް ހުޅުމާލޭ ޕްލޮޓް 10711 ގޭއާއި ގުޅިގެން ކުރެވިފައިވާ ހަރަދުތަކުގެ ތަފްސީލު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާކަމާއި، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނުން ފިޔަވައި އެފަދަ އެއްވެސް ޚިލާފެއް ސާބިތުކޮށްދޭނެ ވަރުގެ ހެއްކެއް ގދ.މުޙައްމަދު ޢަދީލް އަބްދުލްމަޖީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާކަމާއި، އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ދަށުކޯޓުން ކަނޑައެޅު ނަމަވެސް، ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ގދ.ބަރަސަން ސައީދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ހުޅުމާލޭ ޕްލޮޓް ނަންބަރު 10711 ގޭގެ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުވުން ނުދާނެކަމަށާއި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ދައުލަތް ވ. ހިލާ އުމަރު ބުރުޖު ޖަރީދު[10] މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅުއްވާ ބުނެފައިވާ ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލު ތަޠުބީޤުކުރުމުގައި ވިޔަސް، ގދ.މުޙައްމަދު ޢަދީލް އަބްދުލްމަޖީދާއި ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ހިލާފުވުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވާ ދަރަނިވެރިކަން ބާކީވާ ހިސާބު ރައްދުކޮށް، އެއްބަސްވުމަކީ ފުރިހަމަވެފައި ބާކީވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅައި ގދ.ބަރަސަން ސައީދާއަށް ހުޅުމާލޭ ޕްލޮޓް ނަންބަރު 10711 ގޭގެ މިލްކުވެރިކަން ގެއްލިގެން ދިޔުމަކީ އެކަށީގެންވާ ނުވަތަ ހިފެހެއްޓޭ ނިޔަލަށް ފުރިހަމަވެއްޖެކަމާއި، އަދި އެއްބަސްވުމާ ހިލާފުވެފައިވާ ބައެއްގެ މައްސަލައިގައި ގެއްލުމެއް އިމުދިއިރުން ނަގައިދީފައިވާ ފުރިހަމަވާއިރު ބަލާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރި ނުކުތާއަކީ، ދަޢުވާ ގެނުވުމަށް އެފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބޭނުންކޮށް މަޖްބޫރުކުރާ ހިފުމުގެ ނުކުތާތަކުން ގދ.ބަރަސަން ސައީދު ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

---

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/85 [2022] SC 52 ޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

27. އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާއެއް ނޫންކަމުގައި، ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަސްރީމާގެ، ސަޢީދާ ޢަލީ ސިވިލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ދިޔައިރު ތަޢައްރުޟްވުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން، އެފަރާތަށް ތަޢައްރުޟްވުމަށް ހުއްދަ ދީފައިނުވާތީ، އެފަރާތުން ތަޢައްރުޟްވުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ، ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭ ފަރާތަކުން ހުރިހާ ނުކުތާއަކަށްވެފައި އެކަމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތްތަކުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމުގައި ވާތީއާއެކު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރުގައި ވަނަ 6 ނުކުތާތަކުގެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޤަޟިއްޔާގައި 04/Cv-C-HD/2019 ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމުގައި، އެ ސަބަބަކީ ހިއްސާކަމަ ނުދޭކަމަށް އެކަން އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ޖެހޭނީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ކަމަކަށް، އެފަދަ އެއްޗެއް ހުށަހެޅުމަކީ އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާތީ އެ ނިންމުމާމެދު އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދެއްކިކަން ނުދެނެގަނެވޭކަމަށް ގ.ނަ.ސަލާމް ސައިމާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ތިންވަނަ އަދި ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

28. ދަޢުވާލިބިގެން އިސްތިއުނާފުކުރެއްވި ފަރާތުން ސުލްޙަވެވިފައިވާކަމުގައި، އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނި އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޝަރުޢީކޮށް ކުރުމަށްޓަކައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް، މި ދައުވާއާ ގުޅިގެން ސިވިލް ކޯޓުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ހުކުމްކުރި އެންމެ ބައްޔަކުގެ ދައުވާއި، މައްސަލާގައި ބަޔާން ސަރަޙައްދުގެ މުއްދަތުގެއިވެސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަކަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަންނަނިވި ސިފަތައް ޖ. އެއް އެހެން

އެންޓަރޕްރައިސެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[11] މައްސަލާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން ސާފުބަހުން އިންކާރުކޮށްފައި' ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

29. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އަޙްމަދު ނާޝިދު ވ. މުޙައްމަދު މުސްތަފާ[12] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަށް ބެލުމުން، މަދަނީ ޚުޞޫމާތްތަކުގައި ދަޢުވާއެއް ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ (Onus probandi) އުފުލުމަކީ ދަޢުވާ އުފުލާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެއް ކަމުގައިވާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާ އުފުލުމަށްފަހު އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް އެ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ [illegible] ޑރ. ހަސަން ސައީދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

30. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓުން [illegible] ހުކުމް [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން

ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަސްރީމާގެ، ސައީދާ [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާ ނިންމުން

31. އިސްތިއުނާފީ [illegible] ނުކުތާގައި ޑރ.މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ނަސްރީމާގެ، ސައީދާ ޢަލީ ސިވިލް ކޯޓު ހުށަހަޅާ [illegible] ނަންބަރު

---

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/182 ޤަޟިއްޔާ

[12] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާ

04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލައިދެއްވުން އެދުމުން އެ ފުރުސަތު ނުދީ ބަލައިދިނުން ނުކުރި ސަބަބު ބާޠިލުކުރަންވާނެކަމަށެވެ. ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޒަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި، "ދޫރޭގަން، އިސްޓޭޓްވިލާ/ ޏ. ފުވައްމުލައް، ޖޯޓަބަރ މުޙައްމަދު ޝަރީފް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ދިއްގާގަސްދޮރުގެ/ ސ. ހުޅުދޫ، ޖ. ރ. ހަސަން ސައީދުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލައަށް ބަލައިދިނުމަށް އެދި ނަސްރީވިލާގެ/ ސ. މަރަދޫފޭދޫ، ސައީދާ ޢަލީގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނަމަވެސް، ސައީދާ ޢަލީގެ ފަރާތުން މި މައްސަލައަށް ބަލައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ނިންމާލައި ބާޠިލުވެއްޖެ، އެފަރާތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކުރުމާ ފުދޭނެކަން ހުރަހެއް ނުކުތާއަކަށްވާތީ، އެކަމަކީ މި މައްސަލާގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުންނެވެ ގޮތް ކަނޑައެޅިފައިވާކަން އެދިފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސައީދާ ޢަލީ މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާއާއި ހުއްދަ ޝަރީޢަތުން ދިފާޢުކުރުމަށްޓަކައެވެ." މިފަދައިން ބާޠިލުކުރަންވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާގައި އެދިގެން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާތީވެ، ޤަޟިއްޔާއާއި ނިންމި ސަބަބު ސާބިތުކޮށް ބާޠިލުކޮށްދިނުން އެދުން ޤަބޫލުކުރުން، އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، މިކޯޓަށް ބަލައިގަނެވޭ ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާއެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެމެވެ.

32. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ފަދައިން ދަޢުވާކޮށްގެން އެނގޭ ފުރަތަމަ ދަރަޖައިގެ ހުކުމުގެ ރިޕޯޓުގައި އެ ނުކުތާ ހިމަނާފައި ނެތްކަމަށް ދަޢުވާގައިވިޔަސް، އެ ނުކުތާ ނިމުނުއިރު ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއަށް ބަލާއިރުވެސް މި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެނގޭކަން ނެތެވެ.

33. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބުނުމަށް ބާރު ލިބިދޭ އެއްވެސް ހެއްކެއް ނުވަތަ ޝާހިދުންނެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ އެ ފަރާތުން ހަމައެކަނި ބުނާ ބުނުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ ނުކުތާއާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅިދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެމެވެ.

ދަޢުވާއާގުޅޭ ގޮތުން ސުލްޙުވެވިފައިވާކަމަށް ބުނާބުނުން

34.އިސްތިއުނާފު ތިންވަނަ ނުކުތާއާއި ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާނީ، ޖ.ރ.ހަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން، ދަށުކޯޓުގެ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ސާފުބަހުން އިންކާރުނުކޮށް ސުލްޙުވެވިފައިވާކަމަށެވެ. 14 މެއި 2019 ވަނަ ދުވަހު ޖ.ރ.ހަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަނުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއާއި ގުޅިގެން ހުށަހެޅި ބަޔާނުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި، "ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އެއްވެސް އެއްބަސްވުމަކާ ޚިލާފުވެފައެއް ނޫންނާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ޝަރުޠަކާވެސް ޚިލާފުވެފައެއް ނޫންނާނެއެވެ. ގޯތި ގެދޮރުގެ މިލްކުވެރިކަން އެކެއްގެ ހިބައިން އަނެކެއްގެ ހިބައަށް ބަދަލު ކުރާފަރާތުގައި އެހެންމީހެއްގެ ބަހެއްވާނަމަ ފުރަތަމަ އެ ބައެއްގެ އިޢުތިރާފު. މިލްކުވެރިޔަކު އެ ބައެއްގެ އިޢުތިރާފު ހޯދަންވާނެއެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 28/76 (ސަރުކާރުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައި ހުންނަ މިންގެ އަމިއްލަ ތަކެތި ދީ ނުވަތަ ވިއްކުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް ބެލުމުންވެސް މިކަން އިތުރަށް ކަށަވަރު ކޮށްދެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޖ.ރ. މުޙައްމަދު ޢަފީފް ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަނަށް ހުށަހަޅައިދިނަސް އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ބުނެ ހުށަހެޅި މަސައްކަތްކުރައްވައެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބަޔާނުގައި، ޖ.ރ.ހަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ބުނެ ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާކަމަށް އަނގަބަހުން އެއްބަސްވުމުން، ދަޢުވާއާއި ގުޅޭ ސުލްހުވެވިފައިވާކަމަށް ނިންމާފައެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ އަދި ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީވެސް މިކޯޓުން ބަލައިގަތް ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ބަދަލުކަން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަށް [illegible]، އެ ނުކުތާތަކަށް ގޮތް މި ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަކަށް ނުފެންނާނެއެވެ.

އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވާތީ ދަޢުވާކުރުން ބާޠިލުވެފައިވާތީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ

35. އިސްތިއުނާފުކުރެއްވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއަކީ، އެއްބަސްވުމާގުޅޭ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަން ޑރ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް ޢަބްދުލްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ފޯމުގެ 4 ވަނަ ނަންބަރަށާއި، އެ ފޯމުގައި 7 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަޢުވާގެ ޚުލާސާއަށް ބަލާލުމުން ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތެވެ.

36. ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާލުމުން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައިނުވެއެވެ. ޝަރީޢަތުން ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވީ، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 97/HMC/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ހުޅުމާލެ ޕްލޮޓް ނަންބަރު 10711 ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދަށް މިލްކުކުރެއްވުމުން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީއެއް އޮތްކަމަށް ބުނެ އެކަމުގެ މައްސަލަކަން އެނގެން އޮތެވެ.

37. ސިވިލް ކޯޓަށް ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް ޢަބްދުލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަށް ބަލާއިރު، އިސްވެ ބަޔާންވުނު ރަޖިސްޓްރީ ހަދާފައިވަނީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށް އެ އެއްބަސްވުމާ ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދު ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ފާހަގަކުރެއްވިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން، ޑރ.ޙަސަން ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވާތީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ޝަރީޢަތުން ނަތީޖާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީއެއް ހަދައިދިނުމަށް އެދޭ ދަޢުވާއެއްކަން އެނގޭ، މި މައްސަލައިގެ ގޮތް ކަނޑައަޅައިދިނުން ކަމަށް އަރުހުން ނިންމާލެވެއެވެ.

38. ޑރ.މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދުރު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ޝީޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށާއި އެ ދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ޚުލާސާ ދަޢުވާއާއި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކަށް

ރިޢާޔަތްކޮށް އެ މައްސަލާގެ މައުޟޫޢާމެދު ދަށު ކޯޓުން ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތާއި އެކަށީގެންވާގޮތުން ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުން ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ މަޝްވަރާގައި ބޭނުންކުރަން އަހުރެން ދެކެމެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

39. ޖ.ރ.މުޙައްމަދު ޢަލީއާ އަރުމަދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން ބެލުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ދަ ސިވިލްކޯޓުގައި ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޖ.ރ.ހަސަން ސަޢީދު ޒާމިންވެފައިވާތީ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅުމެއްނުކުރި ކަމަށްވާތީ، މި ދަ ސިވިލްކޯޓަށް، ސިވިލް ކޯޓުން އަލުން ބަލައި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނޭ ދަ ސިވިލްކޯޓަށް އަނބުރާލުމަށް އަހުރެން ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ފަރުޒާނާގެ ރައުޔު

40. އަހުރެން ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިނާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

41. އަހުރެން ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބާޠިލްކޮށްދިނުން

42. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް)

ދުވަހެވެ.[13] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނަށް ހަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ތާރީޚަކީ އެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ.[14] އެހެންނަމަވެސް ޚުލާޞާ ރިޕޯޓަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[15]

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ހައުސިންގ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 04/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފުރަގަސްދީފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަލުން ބެލުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ސިވިލް ކޯޓުން އަލުން ބެލުމަށްޓަކައި މި މައްސަލަ އެކޯޓަށް ހަވާލުކޮށް، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ

ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރްހީނާ

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

---

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)